

Föreläsningar vid
Stockholms
högskola, HT 1889
: L40:86 B /

Rydberg, Viktor,

HS L40:86 B

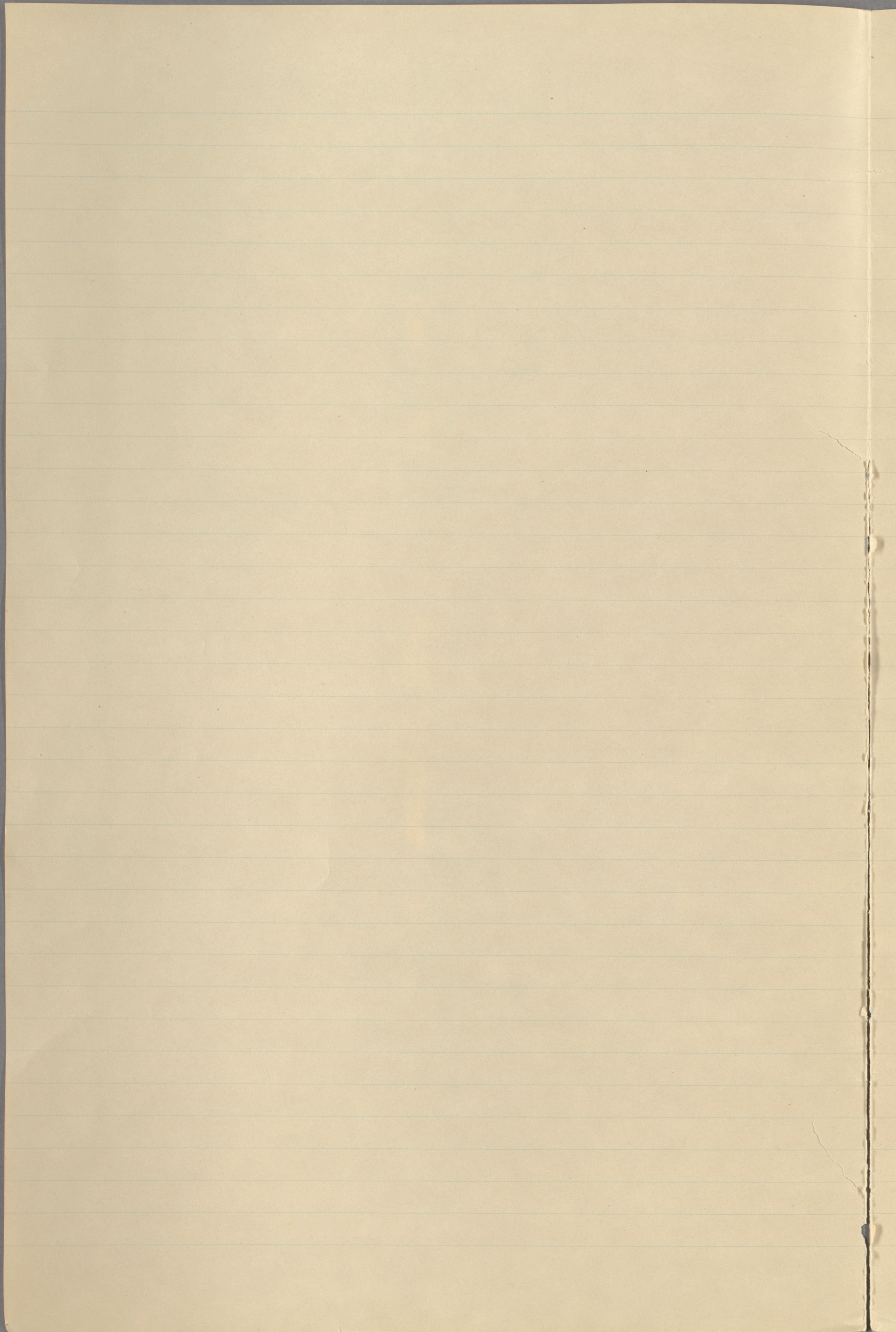
National Library
of Sweden

L 40 : 86 B : 13

13.

5/11 1889.

(12 bl.)

Jag skildrade i föregående föreläsning den östromersk-byzantiska Konstens öden. Jag vill i dag yttra några ord om Konstens öden i det västra Europa under de två närmaste århundradena efter det västromerska rikets fall.

Vi ha sett, att i östromerska riket Konsten fortfor att lifva. Men hurudant detta lif var vetar vi. Det var nästan att hedra det att kalla det ett lif af firtvining. Den byzantiska Konsten liknade icke en härdig blomma, som bevarar ett spår af natur och skönhet, ^{medan hon tygar och} ~~istället~~ hennes blod affalla. Hon liknar en förkad ^{och preparerad} herbarie-växt.

Hade det västromerska riket icke blifvit öfvervinnadt och öfver-
sprängt af germanerna, skulle Konsten antagligen äfven der fortlevat,
men för att ge ett liknande öde till nötes. Om den, ^{om} som det vill
synas, mycket sannolika gissning är grundad, bör man van ^{ge} den
germaniska erifringar tackas för att ^{hon} gjorde slut på en Konst,
som, äfven lemnad af sig själf, var dömd att urarta. Marken
^{vandt} ~~börddes~~ d. derigenom fri, och ett nytt utsäde kunde sås deri, för
att i en framtid spinna upp till ^{rika} ~~allt~~ skördar.

Redan förut har jag ~~at~~ framhållit, ^{det} ~~att~~ oriktiga i att man be-
traktat de germaniska inflyttarne som principiella Konstfiender
eller som okunniga ^{vildar} ~~tycker~~, hvilka funno nöje i att grusa tempel,
sunderlä bildstoder och förstöra målningar. Den samtida historien
har icke ett enda vittnesbörd att gifva till stöd för dessa fakterier,
men väl intyg, som vittna om motsatsen. Det enda Konstverk, hvorm
man med visshet kan säga, att det förstördes genom germanerna,
var den stora romerska Statuekanionen, ett underbart arbete af po-
litisk erfarenhet. När den upphörde att fungera, upphörde också
de vilkor, som ^{blef} ~~var~~ den dåvarande Kulturens lifsvilkor. Den
kulturen hade varit en Stadskultur; germanernas var en bonde-
landtmanna-~~och~~ kultur, ^{och de romerska provinsernas} ~~Under dessa nya förhållanden~~ nya korvar
vibhillo länge de värer och tycken, som denna senare kultur hade
implantat hos dens fäder. Det var under vidlaga förhållanden
förbi med den antika Konsten i Europa. Dess traditioner fort-
plantade sig icke in i medeltidens fjörde århundrade i annan
mening än ~~den~~ romerska ^{den} ~~den~~ antika litteraturen

5/11. 89.

5/11. 89.

Det är intressant att erfara hvilket intryck frankerna, då nyss komna från sina vildmarker, gjorde på en öfverförfinad romare, då han stod öga mot öga med dem och kunde studera dem i deras dagliga lif. De skrifter Lidonius Pollinaris, den rike och höj förämd, med Roms kejsare beaktade romans-yulliske poetens efterlämnat, sätter oss i tillfälle att erfara detta. Denne Lidonius Pollinaris bibehöll äfven som biskop sina epikureiska vanor. Hans poem hänvisar på en man, som koketterar med sina skärpta estetiska sinnen, med sin raffinerade smak, sin vana vid en lyx, som ställer de största fordringar på ädel form, på harmoniska färgkombinationer, på väljud i tal och sång, på fins dofter, på allt detta förenande sig till ett samklangande helhet. Han skildrar sig själv i ett sådant skaldestycke, omgifven af bildstöder och smälningar, i gemak, hvilkas möbler äro från Asien och Grekland, de narciss och liljor luta sina blomkronor mot elbasterurnor och arabiska vällukter lyfta sig i låta umbaskyar mot de glänsande taken, medan han och hans väner, utsträckt på purpurbäddar lappja ädelt vin och lysna till förenfulländade, fantasismekande skalddikter. Tänk oss en en sådan man i omedelbar beröring med frankiska barbarer, iordjunden som gäst vid deras bord och dryckeslag! Deras gäst har han i själfoa verket varit vid flere tillfällen, och i sina bref till sina romerske väner, öfverförfinade som han, skildrar han sina intryck. Skildringarna bära en olika prägel: ibland ryttar han på risan åt desse franker och burgunder, ibland tycker han, att de likväl taga sig ståtligt ut. Vid ett tillfälle skriver han till sina epikureiska väner: "jag befinner mig mitt ibland desse långhäriga stridsmän, är tvungen att höra germanens tungomål, tvungen att klappa händer och ropa bravo åt en sång, upptänd af en drucken burgundisk jätte, som salvat sina lockar med härich pomada. Lyckligt äro öron, lyckligt äro öron, som icke se och icke höra dem! Lyckligt er nasa, som slipper inandas en af kvitlösk förfestad luft!"

Men vid ett annat tillfälle skriver han till sin vän Domitius: "du skulle hänt dig lycklig, om du hade sett germanhöfdingen, Liximus till fots, mitt bland sina män till häst, walkas sig,

5/11. 89.

50
From Sp^o 11. 8/3. 87.

framman af purpur, skinn af hvita siden, gylltraude af guld. Hvad han var vacker at se! Och hvilka vackra gestalter, hans vapenkamrater, med fötterna i siden till fotkuolen, med nakna vador och knän, med sått ätsittande brokiga lifrockar, som icke räckte halfvägs till knät, och som lemnade rummet till större delen bara, under lifrockarna bars de gröna hvitfransade kjortlar. Han beskriver derefter deras uselghäring, guldgafflar, svärd, stridsyxor och deras bruserade och förgyllda sköldar, och slutar med, att det var ett det vackraste skådespel man kunde se.

Klodvigs fader, Childerik, hade i förbund med romarna gjort flera fälttåg i Gallien mot andra der inbrutna germanstammar. Hela Gallien hänsade och beundrade honom, der han kom på sin stridskrist i praktfull rustning. Man fann bland annat i hans graf en guldstickad purpurmantel och en mängd gyllne bän. Man antager, att manteln varit öfversälad med sådana. Det var på grund af detta fynd som Napoleon kom på idén att göra bän till sin nya symbol, liksom Bourbonerna ha liljan till sin.

De fynd, som bekräftat gjorda i germaniska grafvar på fransk jord från merovingernas tid gör det i hög grad sannolikt, att frankerna och burgunderna hade sin egen vapen- och smyckesmederi och till regeln utlåtade dem. Man kan annars svärligen förklara, att de från den romerska antiken hemtade ornament motiven och formerna så hastigt dukade under. Den merovingiska tidens vapen och smycken bära oftare en germanisk än en romersk smakprägel.

De merovingiska konungar, som följde på Klodvig, antogo den romerska kejsarskruden, om än med vissa modifikationer. Klodvig själf bar, sedan han trätt i förbindelse med östromerska riket, den längra purpurtuniken och den galloromanska krigsmanteln, sammankälden vid axeln med ett guldepänne. Hans efterträdare visade sig vid högtidliga tillfällen i tuniker, broderade med perlor, och i dalmatikor, d. v. s. mässkabeliknande öfverplagg af purpursiden, öfversälad af guldbän, samt med en förgylld spira i handen. Men framför allt älskade de praktfulla vapen: svärd med svärdknapp af guld och med svärdfästet besatt af ädelstenar, svärdslida och uselghäring besatta med guldblock. Att bära långt

5/11. 89.

öfver adelarne och ryggren nedfallande här var bland frankerna
 ett privilegium för deras Konungar; alla andra franker buro visser
 ligen också långt här, men bakifrån struket upp öfver hessan och
 derifrån nedfallande i pannen. öfven på härklädslan nedlade
 de stor omsorg; lockarne uppviukades med en parfumerad olja
 och små lysande fjärfjäder inknotas eller fästes deri.

Det behöfves icke tilläggas, att drottningarna och de förnämsta
 frankiska kvinnorna täflade med männen i att bära praktfulla
 kläder och smycken: stöjor med ornament af guld och ädelstenar,
 tuniker i olika färger, halskrager af strimmigt tyg, mantiller
 och kapuschonger, ädelstenssmycken, guldarmband, guldbälten med
 emaljer och juveler, fransar af guld och purpurtråd. Det var
 emellertid endast de gifta kvinnorna, som fingo pryda sig så. De
 unge flickorna gingo vid denna period i enkla dräkter och buro äro
 andra prydnader i häret än den som trädgårdens eller ängens
 blommor skänkte dem.

Med afseende på huserad af ädla metaller var lysen bland
 de merovingiska Konungarne drifven till sin yttersta spets. Titens
 politiska och ekonomiska förhållanden tvungo dem i vis mån
 att anlätta skattkamrarna och der samla guld och silfver i så
 stora massor som möjligt. För att öka deras värde och göra skatten
 na på samma gång till brukbar ökonförmåga, måste guldet och
 silfvet bearbetas till vasar, fat, smycken o. s. v. Konungarne och
 deras stormän voro gripna af en vild lidelse att ega välfyllda
 skattkamrar, i hvilka konstskatter voro hopade. De gamla nationala
 germaniska och gjukungarnes verkstads skatter, utgånna från
 Tolvads och andra undersmeders verkstader, synes hafva bekräftat
 skatt deras inbillningskraft. Det hörde till deras nöjen att med
 facklan i hand trada in i de med järnportar och dömmar för-
 sedda underjordiska kungöfven och betrakta de glimmande rikets
 dömmar, och det var ett förtroendebevis och på samma gång en
 ökad njutning, när de inbjödo och medförde en undersäte för att ha
 skalle se och beundra samlingen. Så fick en gång biskopen Grego-
 rius af Tours en inbjudning af Konung Chilperik att se hans skatter.
 Ett ytrande, som Konungen dervid gjorde, är märkligt, emedan

5/11. 89.

det synes bevisa, at han satte värde på, at konstnärer af hans egen nationalitet, frankiske konstnärer, täflade med de grekisk-romerska i guldsmeds- och juvelerarkonst. Skilperik visade Gregorius bland annat ett antal stora skådepenningar af guld, som den östromerske kejsaren förordat honom, men tillade, i det han pekade på en gulddosa, som var besatt med ädelstenar och väjde 50 pund: "dessa var det jag själf lätit göra, för at frankerens stam skall hafva beröm och ära för Konstfärdighet, och jag ännu lätit göra flere af samma slag, om Gud låter mig lefa."

Med Romernas och Stormännens lysa täflade kyrkans och kyrkodignitäreus. Här stod Italien och romerska biskopstolen framst, men oerhörd prakt och välbehåll utvecklades äfven i frankernas och vestgoternas riken. Härvidlag har man emellertid at skilja mellan den kyrkliga lysen och prelaterens smuktida lys. Den förra hade sitt berättigande och knöt sig nära till de sköna konsterna och bidrog till at dessa i en viss riktning kunde fort. lefa. Den förra lysen afsåg kyrkans byggande och prydnad och ^{den} prästernas pompösa gudstjänstens vidmakthållande och utveckling. Till denna lysa förhållade i hög grad äfven de romerske påfvar, som i likhet med Sixtuplicius och Gregorius den store lefde för egen del på alla enkla sätt och anordade alla de inkomster, som icke kyrkans lysen kräfde, till at hjälpa de fattige och lösköpa kristna krigsfångar. Släpderens vittne, at intet bidhoraf, icke ens de mest förfärliga i sedligt afseende, skände i presterskapets ledar män, som togo kristendomens bud om medlidande för andra och försakelse för egen person på fullt allvar. Men mängden af prelater liknade mängden af de andra herrskande klassernas medlemmar; de omgifvo sig med videns lys och lefde i fränseri och dryckenskap. Till biskopen af Salona skrefs en gång Gregorius den store ett bref, hvori han sade sig från tillförlitligt håll ha hört, at biskopen försummade sitt embetes pligter och icke sysslade med annat än tillställandet af fester och gästbud. Biskopen svarade, at han intog sitt embetes pligter på samma gång, som han gaf gästbud, och det senare försvarade han dermed, at patriarken Abraham hade emotagit tre slylar i sitt hus och tillbedt at

5/11. 89.

den den bästa smältid han kunde i stadkomma. Gregorius gen-
 mälde grichtt noy: "välav, jag skall icke mer beklaga mig
 öfver edert Balsande, förutsatt dock, att de personer, som
 ni inbjuder till edra festmåltider, äro enyklar." Hans namne,
 biskop Gregorius af Tours, har lemnat oss ett helt bildgalleri
 af oändliga prelater vid sidan af biskoper och präster, hvilka
 lifvadt som helgon. Biskopen i Maus röfodade och plundrade
 inom sitt stift för att skaffa sig medel för sitt lyxiga
 lif. Biskoparne Salonius och Lazitarius tillbragte nästan hela
 nätterna vid bordet, stände och drickaude, för att förut i dagningen
 och i druckets tillstånd förpassas af sina tjennare, men i sina yppiga
 bäddar. Sedan de fram på dagen vaknat, badade de och började der-
 efter åter sina vordsnöjen, för att fortätta dem intill nästa morgon.
 Biskopen Caucius hade ypperliga viner och drack sig dagligen
 så drucken, att knappt fyra tjennare orkade bära honom från bordet.
 Det var förklift, väl icke för frankrike, men för romansjalliska jord-
 egare att hafva biskopen till granne, ty han ville ständigt utvidga
 sina egor. Förr granne var löslösa bönder, så tog han med vild
 järdsnare från dem; vore de förämnas, så gjorde han dem lifvadt odröj-
 ligt med ständiga öfvergrepp, tvister och processer.

Särdeles intressant ar synpunkten både af lybens och konstens
 historia under dessa tiden är en för handen varande skildring af
 den helige Eligius' lefnad, författad af en samtids prelat, erkebiskop
 i Rouen. Eligius lefde mellan åren 588 - 659. Hans fader satte honom
 som yosse i lära hos en guldsmed, och sedan han lärt ut, begaf han
 sig till konung Klothars hof och begärde anställning hos dennes
 skattmästare. Klothar gick just då i tankarne på att låta göra sig
 en tron af guld, prydd med ädelstenar, och man hade börjat se sig
 om efter konstnär, som kunde utföra det. Eligius fick genom skatt-
 mästarens uppdraget, och en viss mängd guld utmättes åt honom.
 När han slutat arbetet, framstälde han för konungen två troner i
 stället för en, och konungen fick tillfälle att förvånas öfver konst-
 narens skicklighet, utau också öfver hans i den tiden ytterst sällsynta
 iörlighet. Dermed var Eligius lyckas gjord. Han emottog flere och flere
 beställningar från konungen, kyrkor och kloster, och de verk han utförde

5/11. 89.

väckte de Stors beundran, liksom folkmassornas. Konung Dagobert
 skänkte honom en jordegendom, och kort därefter emottog den friske
 guldsmeden, ehuru han aldrig varit prest, erbjudet att blifva biskop
 i Soyon. Här uppträdde han till en början med stor praktkärlek
 iforan för sin egen person. Han gick klädd i silkeskläder, broderade
 med guld och lysande af ädelstenar. Det var hans konstnärslyne,
 snarare än jäfvinga, som gaf sitt uttryck åt denna granulät.
 Under de fina kläderna bar han emellertid en tavelkjorta, och
 en vacker dag såg man honom, helt oöfventadt, klädd i en den tuff-
 ligaste dräkt med ett rep i stället för yrdel om lifock, och sedan
 dess förjude han aldrig mer sin egen person med någon granu-
 lät, ej heller tillät han sig någon privat lyx i lefnads sättet.
 Guldsmeden - biskopen hade börjat studera evangelierna, såsom
 han studerat sin smideskonst: på djupa allvar, och gån den
 studien bortskänkte den rike prelaten allt hvad han eode till de
 fattige. Han upptog sina guldsmedsverktyg på nytt och fördelade
 sin verksamhet mellan sjulasörjarens och konsthantverkarens. Nu
 skulle naturligtvis hans konst ejnas allena åt religionens och kyrkans
 förherrligande. Han söjde tillika för att hans konst skulle hafva en
 framtid och grundade för detta ändamål ett kloster, hvares munkar fingo
 lära guldsmeds- och juvelerareycket. I Paris grundade han ett annat
 kloster för liknande ändamål, der munkarna fingo lära att gläta, virka
 och brodera i guld. På detta sätt stälde han konsten under kyrkans
 vägn och gaf den en fostermoder, som i dessa hårda tider allena var
 i stånd att beskydda den. De verk som Elizius och hans lärjungars
 händer skapat, stå ensamma i sitt slag under det sjunkna århund-
 drade, som såg dem födas, och de voro genom flere århundraden
 Frankrikes och Medeltidens berömdaste verk. I synnerhet beundras
 man de arbeten, hvormed Elizius hade prytt den helige Martinus
 graf i Tours och den helige Dionysius' graf i granuskapet af
 Paris. Elizius tillverkade ej blott guldsmeds- och juvelerare saker,
 utan iforan skulpturverk i predikstolar och kyrkoportar. Han dog,
 firad och beundrad som munk, prest och konstnär. De konstnär-
 skolor han grundade gjorde under sekler sitt inflytande gällande
 och bidroge att lyfta den franska konstindustrien. Efter sin död

5/11. 89.

förklarades han för helgon och blef guldsmeds gilleins skyddspatron.

Det är särskildt en sak, som med afseende på hans lifs och öfver förtjenar uppmärksamhet. Hos forntidens hellemer betraktades de store konstnärerna ungefär som siare och profeter. Deras bländande ingifvelser ansågos komma från högre makter, vara inspirationer från det yndomliga, deras namn fördes på ryktets vingar, så långt hellenisk bildning var spridd. I Rom var det icke så. Romers konstnärer voro imitatörer, och deras yrke kom under kejsartiden i en beroende ställning. Romers magnater lät bejufvade slafvar lära sig skulptera och måla, och lät för att till billigaste pris få konstverk i sina egna palats och villor, utau och för att förtjena pennningar på dem genom att lita dem arbete åt andra. Deraf blef följden, att konstens utöfvarer sjönko i medborgerligt anseende, och att konstnärerna under romerska kejsartiden tilläta smätas. Hos germanerna åter hade konstnärerna samma anseende som hos hellemer. De germaniske konstnärerna voro emellertid väsentligen vapen- och smykesmeder och det var förden skull den konstnärlige smeden utgjöt hos germanerna den utbildning, som hos hellemerna sjuades bildhuggare, målare och arkitekter. Den beundran och utbildning de germaniske naturbarerna sjuade dessa sina konstnärer när de voro något starkt i sitt slag, framlyser särskildt klart ur deras mytologi. I gudasagan är viskets brunneus väktare, Niener, han som vördar världsträdet, på samma gång uttidens store smed, i hvass smedje och af hvass souer och lärjungar Odens strålande spjut Gungner, Fröjas Prisingamen, Lifs lockar, Tors hammare, solens och månens charer skapas. I hjältesagan är Tölvud halfgud och smed på samma gång, och Konungasouer äro hans lärjungar och smidas kring hans stid. Den personlige beundran som af frankerna sjuades guldsmeden Elizius har i denna gamla germaniske uppfattning sin förklaring. Handarbetet var annars föraktadt af detta krigersfolk, men när handarbetet kräfde snille och skönhetssinne, sjuade det från ungdomal tid dess utbildning, och det är när detta tagas i beaktande, icke förvånande, att just under frankisk spira en handtsverkare, som väckt beundran, blir sat på en biskopsstol.

De första klostrer i det kristnade vesterlandets tjänade ett ädelt

3/11. 84.

ändamål: de sökte inom sina helgade murer i världens ögon återupprätta arbetets adel; de sökte förverkliga idealen af själslyftning och kroppens arbete förenade. Benediktinerreglerne, under hvilka det västländska Europas första munkar lefde, hänvisade disse förträdesvis till jordbruk och trädgårdsbotanik. Genom Eligius få nu äfven konstarbetet och konstens ämbete inom klostren. De kloster, som uppfyllde sin bestämning, voro således under denna tid i bruk som kolonier, verkstäder och de vordo i viss mån äfven konstskolor. I några mån voro de äfven lärdomsställen. Lärdomen var väsentligen icke stor. Men man bevarade åtminstone konsten att läsa och skrifa, och i somliga kloster förde man äfven äreböcker, som outtala hvad märkligt som senare passerat i världen, såvidt det kommit till skrivarernas kunskap. Lärdomen var, som nämnt, icke stor. Samme erkebiskop, som skrifvit Eligius biografi, kände Virgilius endast genom hörsagen och han antog, att Tullius Cicero var två personer, Tullius den ene, Cicero den andre.

I det sjätte århundradet, var konstens förnämligaste beskyddare en german, östgoten Theoderik. Hade hans verk blifvit fortsatta och hade alla den senare tidens erfarenheter handlat som han, skulle Rom än i dag hafva bevarat det antika Romis konstskatter och prätt. Han tillsatte ett särskildt ämbetsverk, som hade att vaka öfver de antika monumentens vidmakthållande. I en skrifvelse till prefekten i Rom, Symmachus, yttrar han bland annat: "Hur var det möjligt annat än att, sedan jag haft lyckan att få skåda dessa vackra verk, jag också skulle beundra dem! Fördeskull: bevara dem: vaka öfver dem nitiskt och oförtrutet. Dessa mästerverks vanskötsel borde väcka allmän sorg." På ett annat ställe skrifver han: "Jag har i Rom sett ett folk af statyer och hela hjordar af bronshästar." Sjelf vilde Theoderik fortsätta skapandet af konstverk och öka sin stads skönhet med nya sidans. I Ravenna, Pavia och Neapel uppförde han offentliga thernier, kyrkor, palatser, portiken och smyckade dem med mosaiker, målningar och bildhuggeri. Då historiskrifvarne Jordanes, som sjelf var af gotisk börd och trodde sig härstamma från Loerige, talar om den stora gotkonungens intresse för den gamla kulturen, för

5/11. 89.

fäkrar han helt säkert med rätta, att hela gotiska folket var ett vetgä-
 rligt och läraktigt folk med stor beäffning för konsten och, tillägger
 han med national stolthet, mistan jemngola med de gamle gockerne
 i det afseendet. Det var ett märkvärdigt hof, Teoderiks. Hvad den
 antika bildningens ännu syde af mälsmän hade samlat sig till
 och utvinnings förtroligt med de gotiske stridsmännen. Man kunde
 den ena gången få höra ett stycke af Virgilius föreläsas, den andra
 gången en germanisk hjeltedång uppretas. En icke namngifven
 författare från den tiden, den s. k. "sacramentiske geografen", talar också
 om gotiska filosofer och namngifven tre: Athuarit, Hildebald
 och Markonir. När efter östgotaväldets fall lombarderna uppf-
 trädde i Italien, är det uppenbart, att detta väcka stridsmännas
 folk icke är goterna väckt hvad öppet sinne för konsten vid
 konsten, och detta har sin naturliga förklaring deri, att östgoterna
 längre tid hade lefvat i stadgade samhälls förhållanden, medan
 lombarderna allt ifrån sin stams första uppträdande i historien
 fört ett kringflyttande lif. Under de första årtiondena af deras
 valde i Italien led också konsten och öfver hufvud hvad som
 var kvar af den gamla kulturen. Emellertid sökte de snart
 nog återupphjelpa hvad de förstört. Det var en lombardisk
 drottning Teodelinda, som på sitt slotts vägg i Monza lät måla
 bildbragelser berättade ur lombardernas historia, medan vi ännu
 i dag få vänta på att våra offentliga byggnader skola pryda
 sina väggar med målningar ur fosterlandets eller dess staders
 häfder. Det är under lombardernas valde, som de målningar
 gjordes, som man än i dag kan få se i ett underjordiskt kapell
 till kyrkan San Nazario i Verona.

Än mer än goter och lombarder utträttade naturligtvis
 påverkan på konstens område. Kyrkorna pryddes med mo-
 saiker, katakomberna med nya målningar, alla vitkända om
 konstens förfall, men att hon ändå öfvades. I Frankerans rike
 var konsten likaledes verksam förträdesvis i kyrkans tjänst.
 Childebert I lät bygga kyrkan St. Germain-des-Prés, och
 smycka henne med mosaiker, målningar och förgyllningar.
 Lamme Roumaz prydde katedralen i Paris med pelare —

5/11. 89.

förmödligen hemtades från någon antik byggnad — och med förtärlighet af olika färgade fönsterglas. Och hvad som härvid är af största intresse är, att frankerna och deras furstar uppträdde icke endast som mæcenater. De voro direktt verksamme för konsten. Likasom Konung Kilperik sjelf idkade Skulpturkonst och försökte sig äfven som latinsk poet, medan han tillika sökte med skarp sinne lösa ett teologiskt problem, så finna vi en annan fransk furste, Gundwald, färdig ritstiftet och penseln och entusiastiskt synla med dem, tills han kunde uppträda som Konstnär och erbjuda Kyrkan sin hjälp. Denne furste beträckt murerne i flere ~~tem~~ kyrkor och Kapell med prof på sin skicklighet som målare. Tyvärr har intet af hans verk lefvat intill våra dagar. Gundwald var icke den ende franken, som egade sig åt de sköna konsterna; många franker slogo sig på Skulptur och måleri af rent intresse för dessa. Vid Kyrkobyggnader och Kyrkodekorationer i Toulouse, Clermont, Tours, Rouen, Laon och Bordeaux användes Konstnärer utslutande af fransk börd, allt till den franska Stammens förherrligande. "Det är icke Konstnärer, komma från Italien," sade man stolt; "det är barbarer, som utfört dessa stora konstverk!" Så man mitt i en tid, som mer och mer förvårns tjunker allt djupare ned emot en förvildning, som skall ricka genom århundraden, påträffar ett lefvande konstintresse och afgjorda konstnärer hos det nya element inom befolkningen, hvilket synes trätt i beröring med den gamla världens hänsökande kultur, så kan man deri se en borgen för att en Konstens återuppståndelse skulle omsider komma. Det är ett frö, som länge ligger i jorden, ofoaktade vinterens slut och vårens dag. Och när Kulturens sol åter sänder några strålar genom molnen, såsom i Karl den Stora tid skedd, spirar fröet upp; men det var en för tidigt kommen vårdag; den späda brodden fryser åter bort. Dock fröet lever och skjuter äntligen upp i nytt skott, när våren på allor är inne och väser till det väldiga träd beträckt af blom och af frukt, som nu är och länge varit den nyere europeiska Konsten.

5/11. 89.

